

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

43. Christiani progressus in Xichi & Amacusa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

domina longè aliter accepit, vocatum acerrime obiurgat, iubet larvam illam domo eiciat, ducatque nobilitate sua dignam, quam esset ipsamet illi repertura. Excusans, ille necessitatem legis Christianæ, quæ solui matrimonia verabat, negauit posse vxorem dimittere, repulsæ impatiens fœmina, pœnam capitis comminatur, non modo renuenti morem gerere imperatis, verum etiam differenti, quibus haud conturbatior vir fortis, Patrem adit, eius consilium exquirat, suadentique aliò migrandum cum bona illius adpreccatione fugam mox arripit; ad hanc loci domina furere, iussa, minas, seque adeo spretam lulamque indignati, velle hominem retrahi, & habere non iam vxoratum sed mortuum: dissimulata rabie familiari mandat subsequi fugientem, satisfacere illi de violentia matrimonij imperati; culpam ignorantie hanc esse; nescisse se per leges Christianas, solui contracta coniugia nunquam posse, cœterum cum vxore iis legibus viueret, & bonis auibus ad eam rediret: his facile credulus Christianus, retro phaselum obueterat, cum videns celocem aduersam venire, aliamque ad latera cum hominibus armatis, intellexit statim quid ludi sibi luderetur, firmusque insons mori, quam Deo offenso viuere, itineris reliquum iis cum Christiano de vitæ huius: præ beata & æterna contemptu transegit colloquii vt si de morte debellata, non debellanda triumpharet, pagum suum ingressus, ensesque domi suæ exutus, processit ad milites qui iam in litus exscenderant, expediebantque ad cædem gladios, & prouolutus in genua, seque Deo sublati oculis, manibusque victimam offerens, mortem fortiter excepit, cadauer incolæ Christiani honorifico funere condiderunt. De hac prompta in mortem audacia, ad retinendam gratiam summi Regis scribenda venient centena roboris Christiani miracula; restat nunc breuis excursio in loca Christi fide, vel recens illustrata, vel incrementis illius ditata.

Est Xima insula ad occasum, milliarium sexaginta; duos continet principatus Xichim, cuius insulæ toti communis appellatio fit & Amacufam. Xichis anno 1567. Turriano & Almeida cœpit modo ducentos, nunc trecentos Baptismo tingendos exhibere, suumque præ aliis dinastam Xichidonum, ex nominalibus Ioannem, tamen perfidum, nec tam Christum, quam priuatas suas rationes, Christi specie amplexum, quem visuri paulò post sumus desertorem, & in Christianos crudelissimè bacchantem: quod nunc attinet, secuta Metropolis Principis sui factum, imitatieque hanc pagi, fana euertere, si quid in iis esset idoneum vsui, Xichim comportare, & in constructionem ædis sacræ illic conuertere, quam sumptu, & opere parcius exædificatam, idolorum ruinæ, & impietatis ex quibus confitit, fecere gloriosam. Mitto dicere de sanctinonia quam ex recenti Baptismo ferebant Christiani, diuinæ quidem miraculum gratiæ, sed quia nouis Iaponiæ Ecclesiis commune, iam non mirum, mori certè votum iis erat, læti puras efflabant animas, & gratulabantur sibi Deo quamprimum fruituri. Sani verò & viribus integris, adamasse se vitam, Patribus affirmabant cum Deos colerent, à quibus stulti eam postulabant;

D d d. 3 nunc

43.
Christiani
progressus
in Xichi &
Amacufa.

nunc morte sibi nihil optabilius; certò videlicet consciis, vitam hanc breuem & miseram immortali se, & beata mutare. Senex decrepitus annorum nonaginta promeriturus Baptismi bonum, suo aliquo factò, ferri se lecto in quo iacebat ægrotus in templum iussit; expiatus Baptismo, & domum relatus morte paulò post imminente, suorum brachiis assurgit in genua, elatisque in cœlum coram cruce manibus Deo gratias agens, placidè in Christo obdormiuit. Dum hac faustitate conferitur, & coalescit Xichi fides, Ximabara tantùm non extirpatur, crudelitate & inconstantia Principis qui ex eius approbatione & fauore, ad sectam Zondoxij à sceleroso Bonzio traductus, cepit illam exagitare diris modis, ablatant Christianis Ecclesiam, profanis vsibus polluit, Christianismi ciurationem, & professionem sectæ suæ Christianis publicè edixit, Bartholomeo Rege literis, precibus, & minis frustra pro Christianis obnitente, quod à vaferrimo Bonzio edoctus Princeps, conscientiam pro muro aeneo Regi opponeret, quæ nefas putabat animæ suæ bono, & religioni quicquam præponere: erant in eo populo Christiani quingenti supra mille, in quibus ne puer quidem fuit, cui non vltro sufficeret animus ante vitam quam fidem perdere, septingenti simul, relictis omnibus, Cocinozum ad Turrianum nauigarunt, defuere nauigia cœteris, non defuit animus; quos etsi excubiæ militum, ad portus fauces, & vicorum, fuga prohiberent, sprete capitis pœna, quæ captandæ fugæ suspectos manebat, multi etiam irato, & periculoso mari, priorum fugam secuti sunt, quæ constantia barbarum ab vltiori sæuitia auertit, nam scelesti auctorem consilij Bonzium, sectamque Bonzj execratus, quæ sibi clientes & Bartholomæi Regis amicitiam ademisset cepto denique abstinit. Cœterum decessu Ximabarensum creuit Cocinozus, & cum initio ægrè quadringentos, ter mille nunc censuit Christianos, complexa est animo, asylo, hospitio profugos, sustentauitque pro sua inopia veluti ciues, & cognatos: erat enim hæc Chrtisti fidelibus in Iaponia lex nequaquam à nostris accepta, sed diuinitus insita vt omnes sibi mutuo fratres essent, nullo egestatis & diuitiarum; clari sanguinis aut plebeij; extranei aut ciuis delectu, imo nec Principum, quibus ij suberant eruentis inter se dissidentium inimicitias. Iam si vel specimen timidioris in fide animi quisquam præbuisset, velut contaminasset vniuersos, omnes priuati illius errati publicas suscipiebant pœnas, & infelicem illum neque vxor maritum, nec patrem filij, oculis sustinebant: Cocinozum Xichi venerat Christianus; quæ culpa nescio, à communione fidelium à Villela seiunctus, hunc variâ corporis maceratione subeunda dum parat Turrianus Christianorum cœtui reddere, ipse se quibusdam prodidit sui vinculi ignaris, ex quo tantùm cepere animo doloris, vt tanquam ipsimet rei essent, suadente nemine præter teneritatem conscientia innocentis, palam, & vltro procederent, & dura verberum expiatione, alienam culpam suo luerent cruciatu, neque ij solum, sed alij quacumque transisset etiam pueri suis è domibus in multos ordines prodibant, & quasi vicos illos miser exaugurasset suo transitu, aiebant

se

se illos sanguine purgare, quem sibi ex humeris longa flagellatione exprimebant, qui mos corporis afflictandi, supplicantium ritu, & serie, velex poenitudine admissorum, vel miseratione Christi patientis Cocinozi adeo fernebat ut aliquando Rex Arimæ eius esse spectator voluerit, & commodum accidit ut sanctioris hebdomadæ quinta feria adesset: quadringentos vidit qua viros, qua pueros, quingentas scæminas, funerarum pallam decenter indutas, à templo ad semotam crucem; indeque ad templum longis, lentisque ordinibus, sæuire in sua corpora tam immiti manu, ut nec inter pueros vllus esset, cui non humeri multo sanguine fluere. Quibus emollitus animo Rex, dixit Christianos condigna opera beatitatem sibi comparare, non erat tamen Christianus, quamquam omni ope, illorum faueret incrementis: sed multo impensius Rex Bungi, qui iam inde ab anno 1566. fratrem Almeidam, mitti Vsuchim impetrauit ut ea in arce, Deo ædem sacram, & Societatis Collegium figeret, & lucrifaceret Christo quamplurimos; Debetur eidem pagorum eius Mixes, & Indæ ad Christum accessio, post biennium peracta; destinabat & Christum pridem Amanguccio expulsum reducere, idque Tirofirus à Morindono tyranno contra fas omne regno illos exclusus Turriano, data fide facturum sponderat, si præsidio Bungenfis, sceptro suo restitueretur. Ac Teofirus quidem Amanguccium recuperavit altero ab hinc anno, cum Morindonus, aduersus Bungensem duo eius regna inuasurus, sua nudasset præsidia, septuaginta millibus armatorum, eaque Teofiro in prædam obiecisset; nam iis Teofirus potenti exercitu celeritate summa occupatis, Rex acclamatus est. Quæ deinceps secuta, sunt alterius temporis: quod nunc attinet Rex Bungi Morindonum, bellatorum millibus octoginta retrusit intra suos fines, & Victoriarum fauente arbitro quem per Turrianum continuo in vota poscebat, mense vno decem arces cepit, cum regnis duobus, quorum robur omne ab iis arcibus salusque pendebat. Verum ardentibus in Christum studiis, & prodiga, dixerim, destruendi sui voluntate, ad amplificandum eius nomen, Bartholomeo parem non vidit Iaponia. Eius vrbes fuere Facunda, Nangafachis, & Omura, illarum populos hac mente excolendos Patribus tradidit, ut suos quam Christi minus esse optaret. Hinc breui Facunda Christianos supra mille ducentos numeravit, Omura octingentos, totidem Nangafachis; intra sextum mensem Turriani opera Christo paruos. Sed hunc Omuræ causas animarum tractantem feliciter quam possent Bonziji sustinere, Nangafachim migrare oportuit, ne diu collecta illorum rabies tandem erumperet, minabantur enim regno seditionem; templo recens Bartholomei Regis extracto liberalitate incendium, alterumque Regi exilium.

Cumulabat hos fructus Prouinciarum Ximi, insularum Goti feracitas, Christianorum recentium ingenti numero; & pretio laborum quos illic Ioannes Baptist. Monrius & Gaspar. Vilella post Almeidam nauarant. Sed hic fortunatum etiam dixerim Alexandrum Valam,

D. d. 4. vtrumque

44.
P. Valla quã
beneuole è
Christi, in
Iapon. exce-
ptus.

vtcumque postea mœrori sua illi faustitas verterit, est hic vnus è tribus quos superiori libri vidimus ex Europa novos, cum immensa illa potestate, Orientis quàm longe porrigitur explorandi, legendique arbitratu suo locum vbi quàm citissimè essent & quam certissimè in Apostolos mutandi, & Euangelio promulgando initium darent; Bellè id prorsus, & mira parturiens, si mentem attendas, sed perperam ad cò dispensatum, vt in frondes, & flores vanuerit, nullo Indiarum ne leui quidem compendio, nisi forte à Valla, qui cum annorum duorum spatio, quæ dicturi post sumus, præclara in Iaponia ederet, ex medio felicitis operæ decursu, reuocatus est in Europam, in quam restitui, datis Goa literis postularat, facit tamen in laudem Christianitatis Iaponicæ, & eorum à quibus sanctis educata est disciplinis, quod scribit Valla de suo Facundam, & Xichim appulsu anno 1568. ad sextum & vigesimum Iunij. Facundæ portu Bartholomei Regis, nondum anchoras miseramus, cum circumstet nos in scaphis Christianorum multitudo, suo singulæ vexillo crucem explicabant pulcherrimam, quod me dulci affecit voluptate, vt vero ab iis rescitum, ea naui Societatis Patrem vehi incredibili gaudio in urbem regressa, id ciuibus nuntiant, portum interim subimus, tantusque fit ad me videndum, & excipiendum concursus vt putem in vrbe, Christianorum hæsisse neminem, alij vestes, alij manus, pedes alij, & locum vbi constiteram osculis petere, tam effufis præ gaudio lachrimis vt desint verba quibus id explicem, expectabar in littore à turba mulierum, & puerorum ad eadem salutationis officia. Exscensione facta cum viginti circiter Lusitanis, fuit Christianorum gratulatio tam læta & gestiens, vt me prope sublimem in aère ad templum portarent, choro duplici puerorum, & puellarum *Te Deum præcinnente* pergitque dicere de humanissima significatione comitatus quam illi mandauit Rex Bartholomeus exhiberi, & de aliquot ethnicis sua manu tinctis, tum [quo die, inquit, baptismum iis contuli, Christianis multū dolentibus Xichim versus discessi, ad senem optimum Turrianum ibidem commorantem: atque illic item iteratur ad me Christianorum turba, quæ inter brachia sublatum, in urbem inducebat, sed obstabat multitudo occurrentium tam densa, vt non possent eam per-rumpere, multis potissimum viam claudentibus, vt in genua proiecti, vestes, manus, pedes, obnitente me frustra, osculis libarent, quoad tandem post horam Turrianus cum adiutoribus Almeida & F. Michaële Vazio superuenit, puerorumque Symphonia *Benedictus Deus*, alternis vocibus decantante. Ad hæc animus meus erat sui gaudij tam impositus, vt superem, & viderer somnia non vera cernere. Turriano propior, aduoluo in genua osculaturus eius pedes (manus absit vt vellem præ reuerentia viri sancti) at is vicissim, vt erat sanctè humilis, & cumulate sanctus, idem mihi præstare contendebat Societatis indigno seruulo; quæ pugna mixtis vtriusque lacrimis ad horæ quadrantem nos tenuit, donec eius manum osculo admoui, post hoc fratribus duobus & Christianis